

18. travnja 2018. HRT, Dobro jutro Hrvatska, emisija Imam problem, gostovanje na temu međuzupanijskog i međugradskog prijevoza osoba s invaliditetom.

U emisiji je gostovala pravobraniteljica za osobe s invaliditetom Anka Slonjšak. Osim pravobraniteljice kao zamjena državnoj tajnici iz Ministarstva mora, prometa i infrastrukture gostovala je Ljubica Lukačić, saborska zastupnica. Tema emisije je bila vezana uz međuzupanijski i međugradski prijevoz osoba s invaliditetom. Pravobraniteljica se osvrnula na upite novinarkе te su u nastavku odgovori na iste.

„- Može li se uopće putovati s invalidskim kolicima?

Činjenica jest da se u invalidskim kolicima u Hrvatskoj može putovati iznimno ili jako teško. Ako uzmemo u obzir da se prijevoz putnika obavlja cestovnim, željezničkim, pomorskim i zračnim prometom, vrlo brzo ćemo ustanoviti kako su i prijevozna sredstva i postojeća prometna infrastruktura vrlo malo pristupačni, a što osobama s invaliditetom, posebice onima koji se kreću u invalidskim kolicima (na ručni ili elektromotorni pogon) ili uz pomoć ortopedskih pomagala, stvara nepremostive prepreke. Poznato je kako u Hrvatskoj kada govorimo o javnom putničkom prijevozu autobusima (na međugradskim i međuzupanijskim linijama, ali i međunarodnim linijama koje obavljanju domaći prijevoznici) nema autobusa (ili ih ima zanemarivi broj) koji su prilagođeni za prijevoz osoba s invaliditetom (to bi bila ona vozila, autobusi koji imaju podizne rampe ili platforme za ukrcaj osobe u invalidskim kolicima i/ili imaju poseban prostor za smještaj osobe u kolicima). Također, svakodnevna iskustva osoba s invaliditetom danas govore kako se nepokretne ili slabo pokretne osobe fizički unose u autobus, a njihova kolica smještaju u prostor za prtljagu gdje se njihov prijevoz naplaćuje poput prtljage. Opasnosti takvih postupaka su višestruke kako za osobe s invaliditetom, tako i za vozače/djelatnike prijevoznika, zbog njihovog ozljeđivanja uslijed nošenja ili za invalidska kolica (kao ortopedskog pomagala) zbog oštećivanja. Slijedom navedenog, prijašnjih godina iznošeni su prijedlozi organizacija osoba s invaliditetom i Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom da bi se dio voznog parka domaćih prijevoznika trebao prilagoditi za prijevoz osoba s invaliditetom.

- Koliko je preporuka pisao Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom zbog ovoga problema Ured kontinuirano od početka rada 2008. godine ukazuje na probleme koji u Hrvatskoj postoje zbog nepristupačnog javnog, posebice cestovnog prijevoza. Upravo oslobođenja od plaćanja godišnje naknada za uporabu javnih cesta kod registracije automobila i oslobađanje od plaćanja cestarine za autoceste za osobe s težim oštećenjem donjih ekstremiteta, postoje kako bi se na određeni način kompenziralo nepostojanje pristupačnog javnog prijevoza. U godišnjim izvješćima o radu Ureda pravobraniteljice svake se godine po područjima mogu iščitati preporuke koje se oblikuju na temelju iskustava u radu, na temelju pritužbi i predstavi osoba s invaliditetom, međutim postupanje po preporukama se ne može osigurati odjednom, preko noći. Takve mjere, takve aktivnosti koje će dovesti do poboljšanja, moraju se puno unaprijed planirati i iz financijskih i iz organizacijskih razloga.

- Tko bi se sve trebao uključiti u rješavanje problema?

U rješavanje ovog problema trebali se uključiti svi u svojim djelokruzima. Nadležno Ministarstvo mora, prometa i infrastrukture u planiranju i osmišljavanju mjera kojima će se potaknuti prijevoznike (ako govorimo o cestovnom putničkom prometu) na korištenje i nabavku pristupačnih voznih jedinica, osiguravanjem sredstava iz fondova Europske unije za obnovu i rekonstruiranje postojeće prometne infrastrukture (posebice stajališta, autobusnih i željezničkih kolodvora), ali i proaktivnim pristupom. Naš je osjećaj kako se tematikom pristupačnosti prometa u nadležnim tijelima bavi stihijski, usput, uz mnoge druge poslove, a upravo zbog financijskih i drugih zahtjevnih čimbenika koji tu postoje, aktivnosti se ovdje trebaju ciljano planirati i kontinuirano provoditi. Ne možemo prijevoznicima sutra nametati obveze koje nije moguće realno ispuniti, ali moramo nadležna tijela podsjećati kako upravo o njima sve to ovisi. Koliko je naš javni prijevoz pristupačan, govori iskustvo svakog od nas koliko vidimo i s koliko osoba s invaliditetom u nekom vlaku ili autobusu putujemo. Jedinice lokalne samouprave također kao odgovorni za javni prijevoz na svom području moraju i trebaju voditi računa o

pristupačnosti. Stručna udruženja vozača trebaju voditi računa o svijesti i znanjima vozača za postupanje s osobama s invaliditetom kada ih prevoze.

- Koliko i na koji način na rješavanja problema radi i može učiniti Ministarstvo prometa?

Ministarstvo treba početi planirati s konkretnim aktivnostima koje se realno neće moći realizirati odmah, ali koje će kroz neko prijelazno razdoblje omogućiti da barem većina naših autobusa, vlakova i trajekata bude pristupačna svima, jer načela univerzalnog dizajna danas omogućuju da ugodnije i sigurnije svi putujemo ako se o tome razmišlja i ukoliko se to na vrijeme planira. Aktivnosti Ministarstva trebaju biti i na osiguravanju edukacije vozača (kada govorimo o javnom prijevozu autobusima) što je obveza RH i sukladno Zakonu o provedbi Uredbe (EU) br. 181/2011 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. veljače 2011. o pravima putnika u prijevozu autobusima i izmjeni Uredbe (EZ) br. 2006/2004 („Narodne novine“, broj 127/13), što do danas nije potpuno implementirano, a trebalo je biti.“